

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 1^{ΗΣ} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1987

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΝΗ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗ

ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΤΑΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΝΗ

Ἡ Ἐκτακτος Συνεδρία τῆς Ἀκαδημίας σήμερον εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τοῦ ἐκλεγέντος νέου Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Τάσου Ἀθανασιάδη. Τὴν πολυσχιδῆ καὶ λίαν ἐπιτυχή δρᾶσιν τοῦ τιμωμένου σήμερον Ἀκαδημαϊκοῦ θὰ ἐκθέσῃ λεπτομερῶς ὁ συνάδελφος Ἀκαδημαϊκὸς Ἀπόστολος Σαχίνης. Τὸ κατ' ἐμὲ ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης ἄριστος νομικός, δικηγορήσας ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα, ἐσταδιοδρόμησεν ὡς Δ/ντὴς τῆς Γενικῆς Γραμματείας, τοῦ Προσωπικοῦ, τοῦ Δραματολογίου καί, τέλος, ὡς Γενικὸς Δ/ντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου. Προσωπικῶς ἐγνώρισα τοῦτον μετὰ τοῦ αἰοιδίμου φίλου μου Ἀνδρέα Καραντώνη, τοῦ ἀρίστου κριτικοῦ, λογοτέχνου καὶ ποιητοῦ τῆς ἐποχῆς μας, ἀκριβῶς ὅτε ὁ Ἀθανασιάδης ἦτο Γενικὸς Δ/ντὴς. Σήμερον ποῖος ἀγνοεῖ τὸ μέγα καὶ θαυμάσιον ἔργον τοῦ ἐκλεκτοῦ συναδέλφου τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀφηγηματικὴν πεζογραφίαν, τὴν κριτικὴν καὶ τὸ βιογραφικὸν δοκίμιον, ὅπως καὶ τὴν μυθιστορηματικὴν βιογραφίαν; Εἰς ὅλα του τὰ ἔργα ἐμφανίζεται ὁ συναισθηματικὸς καὶ ἐνθουσιαστικὸς καὶ πατριωτικὸς ἐνθουσιασμὸς τῆς μεστῆς λυρικοῦ καὶ ποιητικῆς ἐμπνεύσεως πέννας του. Ὁ ἀρμόδιος νὰ κρίνῃ τὸ ὄλον λογοτεχνικὸν ἔργον συλλήβδην τοῦ τιμωμένου σήμερον νέου συναδέλφου κ. Σαχίνης θὰ μᾶς μεταφέρῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὸν κόσμον τοῦ δημιουργικοῦ πνεύματος τοῦ λογοτέχνου Τάσου Ἀθανασιάδη. Προσωπικῶς ἀναφέρω τὸ πασίγνωστον ἔργον τούτου, τοὺς «Πανθέους», ἔργον τὸ ὁποῖον ἀπή-

λαυσε σπανίαν επιτυχίαν και διάδοσιν διὰ τῆς τηλοψίας. Ἐναφέρω ὄχι μόνον τὸ ἔργον τοῦτο, διὰ τὴν μεγάλην ἀπήχησιν ἀλλὰ ἀναφέρω και τὸ ἔργον «Ἡ αἴθουσα τοῦ θρόνου» («*Thronsaal*») διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: Περὶ τὴν 15 Ἀπριλίου τοῦ 1987 ἔλαβον φιλικὸν γράμμα παρὰ τοῦ στενοῦ φίλου και συνεργάτου μου Γερμανοῦ Δρος κ. *Helmut Flume*, ὅστις μετέφρασε τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὴν γερμανικὴν, καθόσον μάλιστα, ἐξαντληθείσης τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἤρχισεν ἐκτυπουμένη και κυκλοφοροῦσα και ἡ δευτέρα ἐκδοσις, πᾶγμα σπάνιον διὰ τοὺς Γερμανοὺς ἀναγνώστας δι' ἔργα ξένων συγγραφέων. Ἐφοῦ ἐξῆρε τὴν σπουδαιότητα τῆς «*Νέας Ἐστίας*» και τὸ θαυμάσιον ἔργον ποὺ ἐπιτελεῖ ὁ Δ/ντῆς και ἐκδότης τοῦ ἐξαιρετοῦ Περιοδικοῦ συνάδελφος κ. Πέτρος Χάρης και ἀφοῦ ἐξῆρε τὴν ἀπήχησιν εἰς τοὺς ξένους φίλους τῆς λογοτεχνίας τοῦ ἐν λόγῳ Περιοδικοῦ και ἀφοῦ ἐξῆρε και τὰ ἔργα τοῦ ἀοιδίμου Ἀκαδημαϊκοῦ Ἡλία Βενέζη, ἔργα τινὰ τοῦ ὁποίου και μετέφρασεν εἰς τὴν γερμανικὴν, ὅπως «Ἡ Γαλήνη» και ἄλλα, προσέθεσε και περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Τάσου Ἀθανασιάδη, ποὺ μετέφρασε και κυκλοφορεῖ, ὡς εἴπομεν, ἤδη εἰς δευτέραν ἐκδοσιν, τὰ ἐξῆς: «Εἰς τὴν δευτέραν ἐκδοσιν τῆς μεταφράσεώς μου τοῦ ἔργου τοῦ Ἀθανασιάδη, μοῦ ἔγραψε πρὸ μικροῦ (ἤτοι ἀρχὰς Ἀπριλίου) μία κριτικὸς τῆς λογοτεχνίας κυρία εἰς βαθυστόχαστον ἔννοιαν, τὰ ἐξῆς: «Ἡ Πρώτη μου ἐντύπωσις. Λέγει ἡ κριτικὸς τῆς λογοτεχνίας: Αὐτὸ τὸ ἔργον πρέπει νὰ εἶναι «μετάφρασις»; Ἐνας Γερμανὸς ποιητῆς δὲν θὰ μπορούσε νὰ γράψῃ ὠραιότερα, ἀκριβέστερον, παραστατικότερα, σαφέστερα και εὐκαταληπτότερα, μάλιστα εἰς ρέουσαν λυρικὴν και ποιητικὴν γραφὴν. Ἐκ τούτου ἀπὸ τὰ πρῶτα κεφάλαια ἠχμαλωτίσθην, μέχρι και τῶν συνδετικῶν κόμβων και με ἐξηνάγκασαν νὰ προχωρήσω εἰς τὴν ἀνάγνωσιν και μελέτην. Ἐν συγκινητικὸν ἔργον! Ὅτι εἰς τὴν ροὴν τῶν βιβλίων τῆς ἐποχῆς μας μία δευτέρα ἐκδοσις ἐνὸς ρομαντικοῦ ἔργου ἐνὸς Ἑλληνοῦς (υπογραμμίζεται ὑπὸ τῆς κριτικοῦ τῆς λογοτεχνίας) ἐν τῇ γερμανικῇ γλώσσῃ ἀναβιώνει (*erlebt*), εἶναι τοῦτο ἤδη σπουδαῖον (ἀξιόλογον, σημαντικόν). Τὸ περιεχόμενον συγκινεῖ (συνεπαίρνει), ἀλλ' ἡ μεγαλειώδης (ἀρίστη) μετάφρασις σας λαμβάνει οὐσιαστικὸν μέρος πρὸς τοῦτο». Και συνεχίζει ὁ φίλος μου κ. *Flume*: «Διὰ τὴν ἀναγνώρισιν ταύτην φυσικὰ ἠὺχαριστήθην πολὺ, πρὸ παντὸς ὅμως διότι ἐβοήθησα εἰς μίαν τοιαύτην ἀπήχησιν ἐν Γερμανίᾳ ἐνὸς Ἑλληνοῦς συγγραφέως».

Δὲν γνωρίζω ἂν ὁ φίλος κ. Ἀθανασιάδης γνωρίζῃ κατὶ σχετικόν. Δυστυχῶς τὸ θέρος και ἡ ἀσθένειά μου, με ἔκαμαν νὰ λησμονήσω τὸ καθῆκον νὰ γνωρίσω τὸ τῆς κρίσεως τοῦ λογοτεχνικοῦ ἔργου εἰς τὴν γερμανικὴν ὑπὸ κριτικοῦ κυρίας τῆς λογοτεχνίας εἰς τὸν τιμώμενον συνάδελφον κ. Ἀθανασιάδην. Ἐστῶσαν οἱ λόγοι τῆς δημοσίας ἀνακοινώσεως τῆς πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῆς διακεκριμένου Καθηγητοῦ Γερμανοῦ, ὁ και ἐκ μέρους μου συγχαρητήριος ἔπαινος εἰς τὸν ἐπαξίως τιμώμενον σήμερον νέον Ἀκαδημαϊκόν!

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΣΑΧΙΝΗ

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι,

Με τὸν Τάσο Ἀθανασιάδη, πὸ ἐξελέγη στὴν ἔδρα τῆς πεζογραφίας καὶ πὸ ἔχουμε τὴ μεγάλη χαρὰ νὰ τὸν ὑποδεχόμαστε σήμερα στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, γνωρίζομαι ἀπὸ τὸ 1943· ἀπὸ τότε μὲ συνδέει μαζί του στενὴ, σταθερὴ καὶ ἀδιατάρακτη φιλία σαρανταεσσάρων ὀλόκληρων ἐτῶν. Στὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς, κατὰ τὰ ὁποῖα, ὅπως ἴσως θὰ γνωρίζετε, εἶχε ἀναπτυχθεῖ μιὰ ἔντονη πνευματικὴ κίνηση, βρεθήκαμε τακτικοὶ συνεργάτες τοῦ σπουδαίου λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ Τὰ Νέα Γράμματα. Ἐγὼ νεοσσὸς τότε καὶ πρωτοεμφανιζόμενος στὴ λογοτεχνία ὡς κριτικός· ἐκεῖνος λίγο παλαιότερος καὶ λίγο καθιερωμένος, ἀνάμεσα στοὺς νέους, πεζογράφος. Τότε ἀκριβῶς, τὸ 1943, ἐκδόθηκε καὶ ἡ πρώτη διηγηματικὴ συλλογὴ τοῦ Τάσου Ἀθανασιάδη: οἱ Θαλασσινοὶ προσκυνητές — λαμπρὸ δεῖγμα λυρικῆς καὶ ἐσωτερικῆς πεζογραφίας — γιὰ τὴν ὁποία δημοσίευσα μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες κριτικὲς μου στὸ περιοδικὸ πὸ ἀνέφερα προηγουμένως.

Ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης γεννήθηκε τὸ 1913 στὸ Σαλιχλί τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, γραφικὴ κωμόπολη στὴν ἐνδοχώρα τῆς Σμύρνης, σὲ ἀπόσταση ἑκατὸ περίπου χιλιομέτρων ἀπ' αὐτήν. Παιδί ἀκόμα ξεριζώθηκε ἀναγκαστικὰ καὶ βίαια ἀπὸ τὴν γενέθλια γῆ του καὶ βρέθηκε ἀτόμα σ' ἕναν νέο γι' αὐτὸν τόπο, ὅπου ἔπρεπε νὰ καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες γιὰ βιολογικὴ καὶ ψυχικὴ προσαρμογὴ. Μόνος καὶ ἀβοήθητος, ἀγωνίστηκε μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις καὶ μπόρεσε νὰ αὐτοδημιουργηθεῖ: νὰ ἀποκτήσει δηλαδὴ τὴν, ἀπαραίτητη πάντα στὸν λογοτέχνη, πνευματικὴ παιδεία, νὰ ἐξελιχθεῖ σὲ ἔξοχο μυθιστοριογράφου καὶ νὰ καταλάβει τελικῶς ἐπάξια τὴ θέση του στοὺς κόλπους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης, ἀφοῦ σπούδασε νομικὰ στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ δικηγόρησε γιὰ ἕνα χρονικὸ διάστημα, σταδιοδρόμησε στὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, διαδοχικὰ ὡς διευθυντὴς τῆς Γραμματείας, τοῦ Προσωπικοῦ, τοῦ Δραματολογίου καί, τέλος, ὡς Γενικὸς Διευθυντῆς, ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον του ἦταν συνεχῶς στραμμένο στὴ λογοτεχνία καὶ στὴ συγγραφὴ. Ἔτσι, ἀκάματος ἐργάτης τοῦ λόγου, κατόρθωσε νὰ μᾶς δώσει πολλοὺς τόμους λογοτεχνικῶν ἔργων καὶ πολυσέλιδα μυθιστορήματα, ὅπου ἐξεικονίζεται ἡ ζωὴ τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας κυρίως στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα.

Μὲ τρία λογοτεχνικὰ εἶδη ἀσχολήθηκε καὶ σὲ τρία εἶδη διέπρεψε ὁ νέος μας Ἀκαδημαϊκός: στὴ μυθιστοριογραφία, στὴ βιογραφία καὶ στὸ κριτικὸ δοκίμιον. Ἐπειδὴ ὁ χρόνος μου εἶναι περιορισμένος, θὰ ἐπιμείνω στὰ σπουδαιότερα, κατὰ τὴ γνώμη μου, ἔργα του στὶς τρεῖς αὐτὲς κατηγορίες: στοὺς Πανθέους, στὸ Ὁ Ντοστογιέφσκη ἀπὸ τὸ κάτεργο στὸ πάθος καὶ στὶς Ἀναγνωρίσεις. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Πανθέους, ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης δημοσί-

ευσε τρία άκόμα πολυσέλιδα μυθιστορήματα: τήν Αϊθουσα τοῦ θρόνου, τοὺς Φρουρούς τῆς Ἀχαΐας καί τοὺς Τελευταίους Ἐγγονούς. Στὸ τετράτομο μυθιστόρημά του Οἱ Πανθέοι ὁ συγγραφέας μᾶς δίνει μιὰ πλατιά καί σύνθετη εἰκόνα τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς μέσα στὰ πλαίσια τῆς μεγάλης πολιτείας. Ὁλοκληρώνει ἐδῶ ἓνα μυθιστόρημα-ποταμὸ (roman-fleuve), τοῦ ὁποίου οἱ χίλιες πεντακόσιες σελίδες καλύπτουν τὴ δράση καί τὶς βιοτικές, τὶς συναισθηματικές καί τὶς ψυχικὲς περιπέτειες μιᾶς ἀρχοντικῆς καί πλούσιας οἰκογένειας τῆς Ἀθήνας. Ἀλλὰ εἶναι φανερό πῶς, μέσω τῆς οἰκογένειας αὐτῆς, ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης προχωρεῖ καί ἀνατέμνει μιὰ ὀλόκληρη κοινωνία, ἔτσι ὥστε τὸ μυθιστόρημά του νὰ μεταβάλλεται σὲ μιὰ πλατιά ἀφηγηματικὴ τοιχογραφία. Ὁ συγγραφέας δηλαδὴ δὲν περιορίζεται μόνο στὴν οἰκογένεια τῶν Πανθέων, πού εἶναι ἡ πηγὴ καί ἡ ἀφορμὴ τῆς ἔμπνευσης τους ἀλλὰ προβαίνει στὴν παρουσίαση καί στὴν προβολὴ τοῦ σύνθετου καί τοῦ περίπλοκου, πού χαρακτηρίζουν τὴν πραγματικότητά τῆς ἐποχῆς μας. Στους Πανθέους θὰ συναντήσουμε πολλὰ πρόσωπα, πολλὴ κίνηση καί πολλὲς συζητήσεις, πού προκαλοῦν τὴν αἴσθηση καί δημιουργοῦν τὴν ἐντύπωση τοῦ σύγχρονου καί τοῦ σύνθετου, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν δυὸ ἀπὸ τὰ βασικὰ αἰτήματα τῆς μυθιστοριογραφίας τοῦ καιροῦ μας.

Τρία πρόσωπα κυριαρχοῦν στὸ πολυπρόσωπο αὐτὸ μυθιστόρημα: ὁ Ἀνδρέας Πανθέος, φημισμένος γιατρός, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καί Ὑπουργὸς Ὑγείας· ἡ γοητευτικὴ σύζυγός του Μάρμω· καί ὁ ἀνιψιὸς του Κίτσος Γαλάτης, προικισμένος ζωγράφος. Στὸ μυθιστόρημα ὑπάρχει μιὰ βαθιὰ ψυχολογικὴ ἀνάλυση τῶν τριῶν αὐτῶν προσώπων, πού ἀποτελοῦν τὸν κορμὸ του, γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο στρέφονται πολλὰ ἄλλα πρόσωπα, μὲ πρωτεύοντα καί ἐπεισοδιακὸ ρόλο. Καί ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα δὲν εἶναι μονοκόμματα ἢ μονοδιάστατα, ἀλλὰ πολυσύνθετα, μὲ περίπλοκη ψυχὴ, μὲ ἔντονη προσωπικότητα, μὲ πλούσιον ἐσωτερικὸ κόσμο. Σημειῶνω ἐπίσης καί ξεχωρίζω τὶς ὠραίες σελίδες, πού εἶναι πολλὲς καί σημαντικὲς, τὶς ὁποῖες ἀφιερώνει ὁ συγγραφέας στὴν ἀναπαράσταση τοῦ ἐλληνοϊταλικοῦ πολέμου τοῦ 1940-1941.

Οἱ βιογραφίες τοῦ Τάσου Ἀθανασιάδη, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ντοστογιέφσκη, εἶναι: τὸ Ταξίδι στὴ μοναξιά (γιὰ τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια), ὁ Ἀλβέρτος Σβάιτσερ καί Ὁ Γιὸς τοῦ ἡλίου (γιὰ τὸν αὐτοκράτορα Ἰουλιανό). Ὁ Ντοστογιέφσκη ἀπὸ τὸ κάτεργο στὸ πάθος ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα βιβλία τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ: μιὰ κλασικὴ μυθιστορηματικὴ βιογραφία μεγάλης ἔκτασης, ὅπου, μὲ θαυμαστὴ ἀναπαραστατικὴ δύναμη, μὲ ὠραιότατο διάλογο καί μὲ ἄνετη ἀφήγηση, ζωντανεῖ ἡ μορφή τοῦ μεγάλου Ρώσου μυθιστοριογράφου στὴν ἐποχὴ τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους του γιὰ τὴ Μαρία Ντημητριέβνα Ἰσάγιεβα — τὴ μελλοντικὴ πρώτη γυναίκα του. Μὲ βάση τὴν ἀλληλογραφία τοῦ Ντοστογιέφσκη καί μὲ τὶς νύξεις πού ἡ ἀλληλογραφία αὐτὴ τοῦ ἔδωσε, ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης ἔπλασε ἓναν ὀλό-

κληρο κόσμο, αφηγηματικά ἄρτιο, αὐθύπαρκτο καὶ πειστικό. Ἡ ρωσικὴ ἀτμόσφαιρα προπάντων ἀποδίδεται μὲ ἔντονο καὶ ξεχωριστὸ χρῶμα, ἔτσι ὥστε ὁ ἀναγνώστης νὰ νομίζει πὼς ὁ συγγραφέας ἐζήσε στὸ Σεμιπαλατίνσκ, ὅπου ξετυλίγεται ἡ δράση, ἢ πὼς τὸ ἔργο εἶναι ἀπὸ Ρῶσο πεζογράφο. Ἐδειξε δηλαδὴ ὁ νέος ἀκαδημαϊκός μας πὼς ἔχει τὸ σπουδαῖο χάρισμα γιὰ ἓναν μυθιστοριογράφο νὰ μεταφέρεται, μὲ τὴ φαντασία του, ἐλεύθερα στὸν γεωγραφικὸ χῶρο καὶ νὰ ἀποδίδει μὲ δεξιοτεχνία τὸ τοπικὸ χρῶμα, χρησιμοποιώντας δημιουργικὰ τὴ λεπτομέρεια. Ὁ συγγραφέας μᾶς φανερῶνει ἐδῶ πὼς μπορεῖ νὰ μορφοποιήσει πεζογραφικά, μὲ δύναμη καὶ πειστικότητα, τὸ πάθος. Ὅλα τὰ πρόσωπα ἐξἄλλου στὴ βιογραφία αὐτὴ παρουσιάζονται ἀνάγλυφα καὶ ζωντανά, καὶ ἡ ψυχογράφηση τοῦ ἴδιου τοῦ Ντοστογιέφσκη, ἢ εἰκόνα δηλαδὴ τοῦ θρησκευόμενου ἀνθρώπου καὶ τοῦ μάρτυρα, πού προβάλλει ἐδῶ ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης, ἀποτελεῖ μιὰ μεγάλη ἐπιτυχία.

Ἄναφορικά μὲ τὴ συμβολὴ τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ στὸ κριτικὸ δοκίμιο, θὰ εἶχα νὰ ξεχωρίσω τὶς Ἀναγνώσεις. Ὡστόσο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ βιβλίον του αὐτό, ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης ἔχει δημοσιεύσει ἀκόμα τὸ νεανικὸ του κείμενο Πῶς ἔβλεπε τὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητα ὁ Φῶτος Πολίτης· τὴν Ἀποστασία, ἓνα ἐξομολογητικὸ δοκίμιο, μὲ τὸ ὁποῖο ἀπαρνεῖται τὴ λυρικὴ πεζογραφία καὶ διακηρύσσει τὴν πίστη του στὸ ρεαλιστικὸ καὶ τὸ κοινωνικὸ μυθιστόρημα· Τὰ Τρία παιδιὰ τοῦ αἰῶνα μας, πού ἀναφέρονται σὲ διάσημους ξένους λογοτέχνες· καὶ τὶς Βεβαιότητες καὶ ἀμφιβολίες. Οἱ Ἀναγνώσεις εἶναι μιὰ συλλογὴ ἀξιολογῶν κριτικῶν δοκιμίων γιὰ θέματα, πρόσωπα ἢ ἔργα, πού συνετέλεσαν στὴ διαμόρφωση τῶν προσωπικῶν του ἀντιλήψεων γιὰ τὴ λογοτεχνία καὶ τὴ λογοτεχνικὴ δημιουργία. Τὰ κριτικὰ αὐτὰ δοκίμια δίνουν τὴν εὐκαιρία στὸν ἀναγνώστη νὰ ἐκτιμήσει τὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὴν εὐαισθησία τοῦ συγγραφέα, καθὼς καὶ τὶς ἀντιδράσεις τοῦ στοχασμοῦ του στὰ διάφορα ἐρεθίσματα πού δέχτηκε ἀπὸ τὴ λογοτεχνία, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ, καὶ παράλληλα τοῦ παρέχουν τὴ δυνατότητα νὰ σκεφτεῖ δημιουργικὰ καὶ νὰ ἐξαγάγει οὐσιαστικὰ συμπεράσματα γιὰ καίρια πνευματικὰ ζητήματα τῆς ἐποχῆς μας. Κλείνοντας αὐτὴ τὴ σύντομη προσφώνησή μου, εὔχομαι στὸν νέο μας Ἀκαδημαϊκὸ νὰ συνεχίσει τὴ γόνιμη συγγραφικὴ του προσπάθεια καὶ νὰ ἐπεκτείνει τὴ δραστηριότητά του καὶ στὰ ἔργα τῆς Ἀκαδημίας. Τέλος, τὸν καλωσορίζω ἐγκάρδια στὸ ἀνώτατο πνευματικὸ ἴδρυμα τῆς χώρας.